DE NYA VIKT MEDICINERNA

POPULÄR MEDICIN

Mats Nilsson - Lehback

Nya och revolutionerande mediciner minskar vikten med upp till 20 procent.

Läkemedel som Ozempic, Wegovy och Mounjaro har väckt stor uppmärksamhet.

Detta är den första boken om de högeffektiva viktminskande medicinerna. Hur de fungerar, effekter och biverkningar och vad man ska tänka på när man använder dem.

Boken beskriver också den fascinerande upptäckten av faktorn i blodet som ligger bakom medicinerna. Och om fler lovande preparat som är på väg.

Boken vänder sig till allmänheten och är skriven på ett lättfattligt språk.

Mats Nilsson – Lehback är läkare och medicinjournalist. Han har tidigare skrivit populärvetenskapliga böcker om kolesterol, läkemedelsbranschen, droger och AIDS.

Populär Medicin Förlag

ISBN: 978-91-527-2575-7

Den första patienten

Min första erfarenhet av den nya generationens viktminskningsmediciner kom på ett högst oväntat ställe.

När covidpandemin rasade som värst övertalades jag av goda vänner att börja spela golf. Länge hade jag stått emot, med hänvisning till att golf är en uppfinning av och för folk med alltför mycket fritid. Ett problem som jag inte har. Dessutom var det smittsamma tider just då.

Men golf försiggick sig ju i det fria och på behörigt avstånd och med munskydd var risken minimal, insisterade vännerna. Vi kunde dessutom hålla oss till det riskavstånd som myndigheterna föreskrev. Motvilligt lät jag mig övertygas.

På vägen hem från golfbanan belönade jag mig ibland med ett besök i favoritbutiken, en oansenlig skåpbil som tillhandahöll färsk sjömat i olika former. Detta var på den svenska västkusten, känd för sina fiskevatten och man blev aldrig besviken över fångsten.

Efter ett par månader tog golfsäsongen slut, klubben stängde till min lättnad banorna och vintern framskred under det horisontella regnande som numera tillhör jultrevnaden i denna del av världen. Jag hade nästan glömt klubborna som stod intryckta i förrådet, när telefonen ringde och en förtjust röst meddelade att den korta banan öppnat igen.

Redan säsongens första runda gick oförtjänt och oförklarligt bra. Det var på väg hem från denna uppmuntrande säsongspremiär som det osannolika hände. Bilen med sjömat fanns där den brukade.

Bakom disken stod en dam, bortvänd med munskyddet nerdraget och åt på ett äpple. Tydligen var det en ny expedit, jag kände inte igen henne. Efter en stund märkte hon min närvaro, drog upp munskyddet och snodde runt.

”Det är min lunch”, sa hon ursäktande och fortsatte: ”Man brukar ju säga att ´an apple a day keeps the doctor away´. Men det fungerar visst inte på alla”.

Jag arbetade emellanåt på en vårdcentral i trakten och hade förmodligen träffat henne någonstans. Kanske i strömmen av akuta patienter. Jag försäkrade att jag inte var rädd för damens äpple, i synnerhet inte som det såg ut att vara av min favoritsort, Pink Lady. Däremot, påpekade jag, var det där äpplet inte någon riktig lunch värd namnet.

”Du vet väl vad Ozempic är?”, svarade hon.

”Jadå. En diabetesmedicin.”

Kanske var damen diabetiker och hade fått en av de nyare medicinerna på området som råkade heta just så?

Men min gissning var felaktig.

”Jag tar det för vikten. Det är fantastiskt. Jag har gått ner tolv kilo på fyra månader.”

Hon nämnde namnet på kollegan som ordinerat medicinen och som tydligen arbetade på en annan vårdcentral.

Medicinen, som jag för stunden egentligen inte hade lust att diskutera, var ett relativt nytt diabetesläkemedel. Den togs som injektion, vilket gjorde den mer komplicerad, både för patienten och doktorn. De konkurrerande preparaten togs som vanliga tabletter.

Företagen försummade emellertid inga chanser att tala varmt om fördelarna med sina respektive produkter och det stämde nog att det florerade uppgifter om effekter på vikten av just detta preparat.

Men tolv kilo? Förmodligen hade jag hört fel.

”Jag har försökt allt annat. Detta är det första som fungerar. Det är skönt att slippa vara hungrig när man kommer hem också.”

Damen drog ner munskyddet och lät mig skymta leendet, innan hon vände ryggen till igen och fortsatte där hon hade slutat på sitt Pink Lady. Som alltså var hennes lunch. Jag tog emot min för dagen välförtjänta portion räksallad med två bitar varmrökt lax, tackade och gick.

Det var i bilen några minuter senare som det slog mig var jag sett det där leendet tidigare. Det var ju samma dam som brukade stå i butiken. Men som tidigare hade varit betydligt fylligare. Jag hade bara inte känt igen henne, kroppen var sig helt enkelt inte lik.

Men tolv kilo? Naturligtvis hade jag inte hört rätt. Det var lätt att missuppfatta vad folk sa bakom sina munskydd och på smittsäkert avstånd. Jag kunde inte erinra mig att någon patient gått ner så mycket i vikt med någon av de mediciner som fanns tillgängliga. Inte heller med något av de preparat som försvunnit på grund av biverkningar, vilket var ganska många.

Några veckor innan detta manuskript lämnades till förlaget, vid invigningen av årets golfsäsong, besökte jag butiken på nytt och passade då på att fråga hur det hade gått för expediten med äpplet.

Svaret följer om några sidor.

Förord

Jag har arbetat som medicinjournalist med särskild inriktning på läkemedel i mer än 40 år. Nästan lika länge av har jag dessutom själv utfärdat recept i egenskap av läkare, vilket jag fortfarande gör några månader per år.

Aldrig någonsin har jag upplevt ett fenomen liknande det som denna bok handlar om. Inte bara för att marknaden är så enastående stor, med en miljard människor som uppfyller redan kriterierna för obesitas, och därtill växande. Utan också för att detta är de första verkligt effektiva läkemedlen på ett område där en rad tidigare preparat har misslyckats. Medicineringen behöver dessutom såvitt vi i dag vet vara kronisk eller i vart fall långvarig, med de ekonomiska konsekvenser det innebär.

Jag har bevakat de stora tilldragelserna på läkemedelsscenen i modern tid. 1990-talets framgångar för de nya depressionsmedicinerna. Statinernas erövring av marknaden för kolesterolsänkare på 1980-talet. De moderna blodtryckspreparaten. Senare års vacciner mot covid och genombrott i behandlingen av hepatit C. Därtill mycket annat. Ovärderliga bidrag till sjukvården och människors hälsa.

Men inget kan mäta sig med storleksordningen på det som nu håller på att hända på obesitasområdet. Därtill kommer rykten om eventuella effekter även vid andra vanliga sjukdomar, vilket kan innebära att den redan enastående målgruppen kommer att vidgas än mer. Vi bevittnar början på en behandlingsvåg med unika proportioner i läkemedelshistorien.

Denna bok vänder sig till allmänheten och syftet är alltså att förklara och göra vetenskapliga fakta tillgängliga. Detta innebär en plikt att presentera kvalificerade fakta begripligt och överskådligt. Det medför med nödvändighet vissa offer i vetenskaplig precision, men utan att det tillåts komma i konflikt med det underliggande medicinska vetandet. Ett exempel gäller de litteraturreferenser som normalt anges fortlöpande i vetenskapliga texter. Sådana skulle göra en populär framställning främmande och tungläst och har därför utelämnats. I denna bok finns i stället en avkortad förteckning i slutet.

Det innebär också en skyldighet att skriva effektivt. En journalistisk princip är att inte slösa med läsarens tid. Att inte säga med 100 ord det som kan sägas med tio. Endast sådant som hör till saken förtjänar att tas upp. Boken har därför hållits så kort som möjligt, förhoppningsvis utan att missa alltför mycket relevant.

Om Mats Nilsson-Lehbacks förra bok, De Nya Drogerna, skrev pressen:

Boken belyser utomordentligt väl de nya drogerna och hur de påverkar hjärnan. Därtill beskrivs på ett mycket överskådligt sätt den förändrade drogmarknaden och hur kriminalitet frodas i narkotikans spår. Nya behandlingar presenteras och läkemedel som kan vara livsavgörande för de människor som fastnat i drogberoende beskrivs. Trots att fokus ligger på medicinska aspekter är de drabbades berättelser samt läkarnas beskrivningar av behandlingarna centrala.

Alla som i sin yrkesvardag möter människor som hamnat i narkotikamissbruk kommer att ha avsevärd behållning av boken. Den spelar även en viktig roll i samhällsdebatten.

Helhetsbetyg: 5 (Briljant)

Maria Fridstjerna i BTJ-häftet nr 20, 2022

Boken är lättläst och faktiskt ett underhållande populärvetenskapligt verk där författaren får med alla möjliga aspekter av beroendeframkallande droger.

Drugnews